

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Contradictoriarum sententiarum Patroni, & solida nostræ negantis
fundamenta aliqua.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

*Sitnè Dei ad creaturas commutativa
iustitia.*

N in Deo fit specialis propria; & stricta iustitia vniuersum? solet ab aliquibus primo loco disputari. Verum, cum genus nullum (seclusa rationis præfatione, & signamento extra omnes species suas esse possit, nulla alia ratione, an Deo iustitia specialis propriae & strictæ, vniuersum fide genericè sumpta conueniat examinari, definiri quæ melius potest, quam omnes eius enumeratas species disputatione fugalitè percutiendo. Si enim nulla enumeraturarum specierum iustitia specialis, & propria Deo conueniat, nec genus iustitiæ specialis propriae, & strictæ Deo competere euidentissimè est. Si autem species aliqua iustitiæ specialis propriae & strictæ Deo conueniat, & genus conuenire aequè est certum & perspicuum: cum species fide genere suo nullibi esse vitiosum possit. Quocirca merito inuitabilis in consequentiâ arguitur a Fallojo i. p. quæstion. 21. art. 1. dubit. 1. numero 5. Ricard. in 4. d. 46. art. 1. quæstion. 1. Nazarius i. p. q. 21. art. 1. controuers. vnic. Gonzalez Albelda d. 63. quæ iustitiæ speciem propriam Deo vniuersum negant, cum tamen eius propriam speciem distributam ipsi concedant.

*Contradictoriarum sententiarum Patro-
ni, & solida nostræ negantis
fundamenta aliqua.*

1. **I**ustificam commutativam Dei ad homines secundum legem spectari, omnique eius promissione, & pacto cum hominibus seculo nunc Theologorum agnoscit; ac verò supposito iustificam commutativam Dei ad homines afferunt Aureolus in 1. d. 46. art. 1. colum. vlt. & in 4. d. 46. art. vnic. à mod. Supplementum Gabriel. ibi q. vnic. conclus. 2. Capreol. in 2. d. 27. q. vnic. art. 3. vbi in hanc sententiam S. Thom. explicat multis locis, & cum aliis vbi negatium docet conciliat (quam imitatur Sylvestr 1. p. consuatorij qu. 21. art. 2. §. 5. multorum interpretationem ad S. Thom. loca esse dicens. Iussque in affirmantem etiam non obscure videtur iuss. Ceterum S. Thom. & viri huius Thomistae sententia solum est de aequalitate, quasi quantitativa operum à iusto, & satisfaciende gratia informata procedentium (vt ex locis, quae latè congerit Fasolus dub. 2. à numer. 26. ad 29. inclusivè legenti constat) quod scilicet etiam promissione premij gloriae ac opera habent vnde nec etiam, & negantis sententia Primipulus Vasquez noster facere. Sclusta autem promissione, nec ius ad gloriam iustis fore: neque Deum cum illis ex iustitia commutativa in gloria retributione legi gerere posse concors hominum, & omnium Theologorum sententia est: quare ex veritatis scholasticis pro affirmante sententia vnus reperitur alter. Pluribus siquidem antiquis, quos Fasolus num. 30. in affirmantem sententiam interpretari conatur, nihil aliud sua interpretatione, & locorum inductione cunctis, quam operum iustorum habere cum premio supernaturali aequalitatem, eam verò Recentioribus multis expensis fundatam tradidit Soarius noster tom. 6. de gratia lib. 12. cap. 30. tom. 1. in 3. p. d. 4. sect. 5. & 6. tom. opuscul. select. de libertate divina d. 2. sect. 2. ac fusa tota d. de iustitia Dei: Rebella 1. p. d. 1. qu. 21. puncto 1. quos imitatur Vallensis 1. d. de iustit. qu. 4.

fect. 3. Ragusa 3. p. d. 3. 8. d. 20. s. 2. Grano tona-
trud. 7. d. 4. sect. 2. Fallolis tona. in 1. p. q. 1. r. 1. et
dubit. 2. num. 16. Dacillo de iust. & iure lib. 1. tra.
2. d. dubit. 2. num. 47. Probabilem credit. Joannes
Prapostorus 1. p. questio. 2. r. artic. 1. dub. 5. 1. r. 1.
verbo *Aduerbe* hic ad paragraghi suum. Didacus Ruzi
d. 8. sect. 1. vt ex variis eius conclusionibus. 1. r. 2. d.
& ex sect. 4. ac deinceps constat, tamen specul. huius
doctrine de debito reum promissum non autem promi-
tentis a nobis impugnat. d. 1. qu. 3. Tancrus d. 1. r. 1.
de Incarnatone qu. 2. dub. 6. & 1. p. d. 2. qu. r. dubio.
Puente Hurtado 3. p. tota d. 12. Ariaga 1. tra. p. 1.
d. 31. & sect. 2. ex iactio principio d. 3. de dominio
num in folium simul circa rem eandem; citatur etiam
a Tannero & a Ruiz sect. 2. num. 3. Alberici. tra. 1.
corollar. quest. 18. Theolog. ex 1. prin. Philofofiae
ex ceteris huius affirmatiuae sententiae adhibere Moyses.
p. q. 1. a. 2. Aluar. ibidem qu. 4. n. 33. Cabrera ibidem
d. 8. Rubensin a. d. 4. dub. init.

[illegible]

ad 3. §. *Ad confirmationem.* Bellarm. 5. de iustificat. cap. 16. fine Artagon. 2. q. 61. art. 4. Zumel. 1. 2. q. 114. ac Interpretes S. Thom. 1. part. q. 2. 1. art. 1. Caiet. & Bann. Peland. d. vn. concl. 3. Gonzalez Albelda d. 63. sect. 1. Ripa. Nazar. & Nauarrete noster Ioannes Præposit. dubit. 1. §. secundo.

3. Ex quorum citatione liquido constat, quantum nostra hæc sententia Deo iustitiam commutativam proprie talem negans Scholasticorum autoritate affirmativæ excedat: siquidem ex Præcis Theologis vnus Aureolus exploratus eius assertor contra reliquos fuit, vixque alter ex æquiuoca aliqua sententia sua alicubi prolata, vtenimque, à Recentioribus induci casso labore pro illa potest, cum eam de iustitia, vt summum, distributivam loqui, & textu ipso, & ex aliis eius locis, vbi de commutativa iustitia ex instituto disputabat apertum sit: vt videre est in Capreolo locis citatis. Sed quoniam affirmativæ sententiæ Patroni Recentiores S. Thomam distoris plurimum locorum eius allegacionibus, & interpretationibus in suas partes trahere contendunt. Constanter illum Deo commutativam ad homines iustitiam propriam negasse ostendendum hic erit, & quidem loca omnia, quæ ex S. Thom. pro affirmativa inducuntur iuncta etiam Capreoli interpretatione in 2. d. 27. q. vnica. art. 1. init. dicentis ad Durand. obiectiorem S. Thomam in summa distinctionum sententiam negativam hanc mutasse, cum nullus summæ locus id suadens affertur à Capreolo, inane est: quin neque sententiæ huius negativæ retractationem à Sancto Thoma in summa præstitam Capreolus ipse credidit, cum eo ipso loco, & citato alio, ex 4. sententiarum d. 4. negativam nostram conclusionem vti S. Thom. doctrinam teneatur: loca verò ipsa, quæ ex Sancto Thoma pro affirmativa sententia profertur à Capreolo, & à nostro Falolo vberius congeruntur, solum probant mentem Sancti Thomæ, & Capreoli fuisse operibus iustorum, quæ secundum se, & intrinsecum sui considerata aequalitatem & condignitatem cum supernaturali premio gloriæ non haberent ex sanctitate operantis, & gratiæ iustificantis informatione aequalitatem & condignitatem sortiri, vt num. 1. dicebamus: quare non inde à iustitiæ proprietate præmi retributionem desicere, si reliqua ad iustitiæ propriæ speciem aliquam ex enumeratis requisitis non absint; vti ad speciem commutativam in Sancto Thoma sententia absint, absenteque eius argumentis monstrabimus ex locis 1. part. & 1. 2. & 1. contra gentes desumptis, quæ Doctoribus sententiæ suæ communia, & receptissima sunt, nec leui roboris sui argumento: cum tot, tantisque Scholasticis, tot etiam sæculis, in eius negativam sententiam pertraxerint.

4. Probatur primo ratione Sancti Thomæ 1. p. q. 2. 1. art. 1. corpore, vbi de iustitia commutativa ait. *Hæc non comparatur Deo, quia, ut dicit Apostolus Rom. 2. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei:* Quibus hæc ratio conuenitur, iustitia commutativa Dei ad creaturas rationales necessario, & ex specie iustitiæ commutativæ versari debet inter acceptum prius, & tantundem redditum in compensationem: atqui nihil prius accipit Deus à creatura rationali: ergo neque ex iustitia commutativa potest reddere tantundem. Minor probatur: quia nihil à creatura rationali Deus, casu aliquo potest recipere, nisi bona opera meritoria: atqui hæc non accipit quin prius Deus ipse donet aliquid, ratione cuius (et si alia deciderent) ea ipsa honesta opera Deo debeantur, eiusque solentur: ergo nihil accipit prius Deus à creatura, quod solentur deinde, atque ex iustitia commutativa reddere possit. Confirmatur: quia idem ipsum nequit aliquem debitorem alicui, & creditorem illius constituere: atqui bona ipsa opera honesta, & Dei beneficia, ac dona sunt, quæ dubio procul Deo debemus: ergo eis ipse non possumus se videri creditores Dei constituti. Confirmatur secundo: quia neque solutio, neque obligatio ex iustitia propria commutativa oriri, fundari potest in dato, aut accepto creditore, atqui nostra bona, & honesta opera, bona sunt Dei & principaliter, quam nostri: ergo eis nequit fundari, oriri satisfactio nostra, aut obligatio Dei ex iustitia propria, & stricta commutativa. Dices: opera nostra honesta ex domino & potestate indifferenti atque bono vti arbitrij nostri

gratiæ auxiliantis procedere debere, de factoque procedere: quia ratione à nostra etiam libertate sunt. Deoque exhibentur, nec ea ratione, & denominatione à Deo, cuiusque gratia proveniunt magis, quam operatio, seu effectus à duplici principali principio, seu agente essentialiter subordinato inuicem in operando, quatenus ab vno est, ab altero cum principio sit, aut esse ab illo dici queat. Patet in visione quavis à potentia, & obiecto, siue immediatè, siue mediis speciebus, tanquam à duplici partiali agente, siue principio essentialiter subordinato inuicem in elicienda visione: quæ quidem, vt ab obiecto est, non est à potentia, neque è contra, vt à potentia esse ab obiecto dici potest. Et quidem, si etiam, quatenus à nostro arbitrio bonoque vti nostro gratiæ auxiliantis, ab hac & Deo opus nostrum venire proxime, & formaliter censetur, & quid laudis, meriti que nostri in bonis, ac honestis operibus erit, quod Deus, non quidem ex iustitia propria commutativa, sed ex quavis alia virtute præmiat in nobis? Siquidem, vt à gratia Dei formaliter opus nostrum honestum est, meritum apud ipsum, nobilique, nostræque industriæ ad laudem imputabile non est: atqui, vt à nobis etiam proxime, & formaliter honestum opus nostrum, iuxta argumenti huius doctrinam, est à Dei gratia est: ergo nec meritum apud Deum, nec nobis ad laudem imputabile est, quod est erroneum.

5. Nihilominus solutio hæc eis etiam instantis, & exemplis confirmata nullius est ponderis: etsi enim in principijs, & concausis subordinatis essentialiter in operando, atque vno solum eodemque gradu ad operationem, & effectum concurrentibus propria cuiusque in suo ordine virtute, atque in illa ab alterius virtute independentibus, verum omnino sit: effectum, & operationem, vt ab vno principio est, & procedit, nec esse, nec procedere ab alio, vt visionis exemplum euincit; ast in iis, quorum alterum principium non in operando in actu secundo solum, sed in actu etiam primo subordinatur, verum non habet. Tunc enim nequit ab ita subordinato principio operatio, & effectus procedere, quin vt ab eo etiam proveniunt, ab illo alio principio, seu principio, cui ita alterum subordinatur, proveniant. Sic autem res habet in arbitrio nostro respectu gratiæ auxiliantis diuinæ, quæ etiam posse bene operari iuxta fidei dogmata completur, & cuius vltus arbitrio nostro committitur: quare & implicat bonum arbitrij nostri vltus esse, quin, & gratiæ quæ in actu primo completur bonus etiam vltus sit: quin neque aliter, nisi per bonum arbitrij, cui, quæ tale quoad vltus sui, gratia auxiliantis committitur, potest ad bonum, & honestum opus Dei auxilium concurrere: quare cuiusmodi opus, pro vt ab auxilio arbitrij vltus, & industriam non excludit, sed includit: nec huius vltus, & industriæ gratiæ in ipsum excludit, sed includit influxum: quare, nec laus, & meritum nostrum in bono opere euacuatur. Cum autem, & gratia auxiliantis omnis à Deo, Deique sit, & ex qua bonus arbitrij, & gratiæ vltus absolutè erit, ex scientia huius conditionata Deo nobis donetur, & bonus ipse arbitrij, & gratiæ vltus honestumque opus physica eius auxilij donatione merito, morali, prudentique omni estimatione donari nobis à Deo censetur, in radice bonæ vocationis, vt ex Augustino, & aliis Patribus Theologi omnes fatentur, voluisseque Deum misericordem, vt indefectibiliter præmianda merita nostra sint, quæ sunt ipsius dona, cum libere atque è sua in nos benigna voluntate illis vitæ æternæ premium promittit, quod tamen absolutè posset denegare. Adde (quod adeo exacta, & subtili concursus gratiæ & arbitrij nostri in opus honestum indagine ex Patribus & Scholasticis opus non habet) honestum quodvis opus nostrum, & Dei, & nostrum indiuisum opus esse: cum essentialiter, & gratiæ Dei, & arbitrij nostri opus procul dubio sit ex fidei dogmatibus: eo autem, quod indiuisum essentia sua bonum virtutis est in sui positione, & absoluta exhibitione, nequit in eius, ex parte adhuc sui, exhibitione, alterius creditor strictus fieri, illumve strictum, & iustitia præsertim commutativa, debitorem tenere, vt de se patet: atque exemplo bonorum, quæ plurimum pro indiuiso necessario sunt, ac permancant (quibus nullus aliis simul dominis satisfacere ex iustitia,

Cc 3 solve

colle debitorum tenere potest, ni partiali se dominio abdicet (certissimum est: abdicatio vero in presenti est impossibilis cum nequeat non bene operans ex parte sui ad bonum opus, cuiusque positionem concurrere idve in Deum transferre, nec bonum opus absque concursu Dei per gratiam exhibere. Hoc autem argumentum ex necessitate concursus generalis Dei vt causae primae, a quo robore formatur, siquidem eo etiam titulo indiuisum realiter sibi exhibere debet, quod à quavis creatura exhibetur, ac ponitur indiuisum.

6. In hac essentiali iustitiae commutativae dati, & accepti conditionem imbibitam esse diximus abdicatio- nes domini ab eo, qui ex iustitia, praesertim commutativa, aliquid dat, & transmutationem domini in eum, qui ex iustitia illud aliquid recipit. Vnde efformari va- lidum aliud argumentum pro nostra negatiua conclu- sione solet, sed cuius tot affirmativae Patroni effugia ten- tarint, vt eis pracludendis certamen integrum secundum nec admodum breue, opus sit. Idcirco breuius arguo se- cundo cum Sancto Thoma 2. contra gent. cap. 93. & aliis locis citatis, & Theologis omnibus antiquis: quia de ratione essentiali iustitiae propriae, & praesertim com- mutativae debet esse in altero ius proprium, ex quo rem possit per sua voluntate & arbitrio exigere ab altero, sique debeat reddere debitum ad nutum alterius, ne sit iniustus erga illum: atqui Deo repugnat debitorem esse tale strictum debitum habere rationali creaturae: ergo & repugnat Deo iustitia propria commutativa erga crea- turam. Minor probatur: quia tale debitum strictum, & proprium iustitiae, ex iure stricto alterius contra ipsum dicit in eo subiectionem, & dependentiam à voluntate alterius, scilicet creditoris habentis ius in illum, vt red- dat, quod ipsi debet: quod propter Deo repugnat in illa circumstantia, coniungendo rerum convenire. Dices: debitum, subiectionem, & dependentiam illam à vo- luntate alterius in debito reddendo, ne contra iustitiam, & iniuste agat, & qua subinde ab illo omnimoda ne- cessitate impeccabilis omnino Deus agatur, naturalem quidem, siue è superiori lege provenientem imperfec- tionem Deo indignam cuiusque perfectionibus repu- gnantem esse: at, si è libera Dei voluntate promittendi proveniat, nihil Deo indignum, atque eius perfectioni- bus repugnans involvere: id enim solum est, ex libera sua voluntatis determinatione pati necessitatem Deum posse, quam saepe de facto patitur (nempe ex efficaci- nis alicuius intentione electionis necessitatem) reddendi promissa. Sed contra: quia necessitates istae ex intentione efficaci finis ad electionem, & ex promissione ad promissa solum dicunt necessitatem ex Deo intrinsecis per- fectionibus infirmitatis diuinae voluntatis, & veraci- tatis, seu fidelitatis, & libertate affectus intrinseci Deo: quare solum à seipso & libertate voluntatis suae, suisque perfectionibus, & decentia propria necessitatur Deus; at debito proprio iustitiae ad alterum admissio, ortoque ex iure alterius admittitur ad alterum subiectio & dependentia ex stricta ab alterius voluntate, quae est libera promissione tandem proveniant, imperfectionem dicunt Deo indignam. Confirmatur: quia implicat li- bera & expresse voluntate Dei posse Deum subiectum creaturae, & ab ea absolute dependentem se constituere: quia essentia sua independens ab ea illique superior est: quare voluntas illa esset de obiecto contradictoria, & subinde impossibilis: ergo implicat se constituere à libe- ra adhuc promissione sua debitorem propriae & strictae respectu creaturae in quo & subiectio, & dependentia ab huius voluntate continetur.

7. Argumentor tertio: implicat debitum proprium, etiam ex promissione, alicuius rei ad alterum in eo qui absque huius alterius iniuria & iniustitia re eadem vi pro libito potest: atqui Deus vi pro libito potest rebus, & creaturae rationali adhuc promissis, absque iniuria, & iniustitia creaturae facta (etsi ex debito decen- tia veracitatis suae absolute promissis rebus vi nequeat eas non praestando) ergo Deo implicat debitum prop- rium creaturae adhuc ex promissione. Minor probatur: facta adhuc promissione à Deo de re quavis praestanda creaturae, stat dominium absolutum & supremum ab ipso inabdicabile, atque intransfribile in creaturam rei illius promissa: ergo, & potestas vtendi pro libito

re illa, eam vel praestando, vel denegando promissariae creaturae absque iniuria, & iniustitia in creaturam promissariam. Consequentia certissima est. Antecedens probatur: implicat alicuius iniuriam, seu iniustitiam alicui irrogare in usu, & exercitio iuris sui proprii, ac legiti- mae potestatis: Ait denegare rem promissam creaturae, est vltus iuris, & legitime potestatis diuini supremi à Deo inabdicabilis, & in creaturam intransfribilis, atque atque illam praestare creaturae promissariae: ergo implicat in rei promissae denegatione à Deo irrogari iniuriam, & iniustitiam promissariae creaturae. Minor pro- xima probatur. Nam dominium Dei supremum inab- dicabile & intransfribile in creaturam, est dominium & ius, seu potestas vtendi creatis rebus omnibus, & singulis in omnem earum usum, tam productionis & conser- uationis, quam non productionis earum eorum omnes vltus indiuisibiliter, non solum physice (quod satis ad rem praesentem foret) sed, & metaphysice, indiuisi- biliter concernens, vt docuimus de omnipotentia, atque omnibus attributis diuinis vniuersim t. i. d. 4. de essentia & attributis, atque t. hoc 2. controu. 4. de voluntate: nimirum, eorum singula in omnes terminos, & actus possibiles eadem metaphysice adhuc, in seculum ac indi- uisibili formalitate ferri: quare facta impossibili ten- dentia, seu extensione illius ad aliquem terminum, aut usum absolute possibilem aliunde, quam positione ter- mini, aut vltus oppositi absolute impossibilis, aut obli- culo alterius perfectionis diuinae intrinsecae propter Deo attributum diuinum pessumiret: implicat ergo per ius intrinsecum creaturae adhuc promissione, quatenus contra Deum, vltus denegandi rem promissam fieri iuri & Dominio Dei formaliter impossibilem, quin supre- mum, & inabdicabile Dei dominium in omnia, & singula creata pereat: etsi non pereat ex eo quod è Dei intrinseca decentia & fidelitate ex promissione diuina eiusmodi vltus impediatur.

8. Arguo quarto: quia vel promissio Dei vi sui effectus sua ius strictum contra Deum creaturae patit, atque respondens ipsi debitum strictum creaturae (nec solum sibi ipsi, ac decentiae suae) ponit in Deo, vel non ponit ac proinde, nec ius strictum quaeritur creaturae contra Deum ex promissione sua. Si primum: ergo ex promissione diuina de praestanda gratia iustificatur, vel gloria meritis solum de congruo peccatoribus ius huius strictum contra Deum quaeritur ac debitum etiam strictum ipsi reddendi Deo agnoscitur: ac proinde ex iustitia propria commutativa eas Deus retribuit contra affirmantes de- centia praecipuos Recentissimos Patrones, Ruiz & Soto sect. 10. Fasolum dubitat, numero 7. Ariagum d. 11. sect. 3. sub sect. 1. §. Conclusio nostra argumentum peto ex Tridentino: addentes gratiam Deo promissum adu- satis attritis in Sacramento poenitentiae non dari ex iustitia ipsorum iure, ac debito Dei, vi promissionis illius: ac proinde, neque, huius accessu meritis congrui, esse propriae coronam iustitiae, mercedem, aut bñficiū, vt esse respectu iustorum bene operantium, & merentium de condigno dicitur à Tridentino: ergo vi & effectus promissionis diuinae, nec quaeritur promissariae crea- turae ius strictum contra Deum, neque huius adu- lcentia ius strictum contra Deum, nec valeat quaeri debitum iustitiae praestandi promissa. Nec valeat quaeri vltra promissionem operum quibus promittitur iustitia, secum ex operantis iustitia, & sanctitate condignita- tem. Primo: quia in pluribus ita respondentium ten- tentia, absque promissione condignitas operum iusti- tiae non est. Secundo: quia, etsi condignitas in operantis non est, si vere est: at ius eius operibus sit citra promissionem, vt vere est: nullum ex ea condignitate strictum contra Deum quaeritur iusto bene operanti: quare totum hoc ius, & debitum strictum è sola diuina promissione orti debet, si oritur, vnde, & ex promissione facta à Deo operibus de congruo: nam ius ex promissione ortum totum de congruo: nam ius ex promissione ortum totum aequalitatem cum re promissa habet, vt, tantillo etiam minori re, quam promissa ei nequeat satisfieri: aequali- tatem autem cum premio operum de congruo solum praes- tat, vt merita illa à premio non excedantur iustitiae sint, ac proinde de materialiter iusta & iustitiae materia de se sint, si strictum ius operantis, & debitum praemiantis adellet & ex promissionis essentia, & natura proveniret: quae inde provenire non possit ex natura promissionis.

missione facta à Deo meritis de congruo hætenus in aduersarij doctrina probatum est.

9. Confirmatur: quia promissio à persona debiti stricti capaci facta alteri copaci iuris contra illam non pendet quoad iuris, ac debiti inter illas inductionem ab æqualitate rei, seu operis exhibendi ab eo cui sub illo promittitur cum præmio, seu re promissa: quin ex gratuita omnino & liberali promissione, ac nullatenus onerosa strictum contra promissorem, & in hoc debitum strictum præstandi promissa necessario suboritur: Atqui per vos ex promissione Dei de aliquo præstando sub conditione operis meritorij de congruo, ac non de condigno: & multo magis ex promissione eius profusus gratuita & liberali non oritur in creatura promissaria sub strictum contra Deum promittentem, neque in hoc debitum strictum iustitiæ, sed sibi solum, decentiæ & fidelitatis ad præstandum promissarium rem promissam: Ergo promissio, siue gratuita, siue onerosa, Dei ad creaturam non inducit ius creaturæ contra Deum, nec in hoc debitum creaturæ: quia hic eius debiti, ille vero iuris eius incapaces sunt. Porro hoc argumento ostenditur: quare, & quomodo Deus ex promissione sua, etiam onerosa, debitum solius fidelitatis, non autem iustitiæ contrahit: id quod imperceptibile citati nuper aduersarij censent, & ex negatiua nostræ sententiæ Patronis fatetur noster Ioannes Præpositus: sicut enim per hos Doctores cum promissio Dei de præstando aliquo sub onere operis non meritorij de condigno, ac multo magis profusus gratuita, & liberali, ac nullatenus onerosa, intelligi potest (contra id quod in promissione creaturæ rationalis ad aliam certam ac statam euenit lege) Deum solum ex fidelitate, & siquæ ex decentia sua manere obligatum non autem creaturæ ex iustitia iure huic contra ipsum ex ea promissione quæsitio, debiteque ipsius præstandi promissa suboritur: quod, nisi ex incapacitate iuris eius in illa, ac debiti stricti creaturæ in Deo, nequit provenire, idem ipsum cum Dei promissio sub onere meriti de condigno, & æqualis rei sub illo promissæ euenire facile percipi potest: immo, & intelligi debet; cum solum ex præfata incapacitate proveniat. Vnde etiam fundamentum totum aduersarij doctrinæ ratione ex natura, & vi promissionis penitus euascescit vt patet.

CERTAMEN II.

Eiusdem negatiue conclusionis probationes reliquæ.

1. Si probatio quinta (quam certamine 1. numero 6. hic remissimus) ex natura dati & accepti: in qua abdicationem Domini rei datæ in dante ex iustitia, eiusque translationem in accipiente diximus contineri q. 1. certam. 2. num. 3. vel si maius, inseparabiliter, atque inseparabiliter illam comitari ac sequi: vt proinde in ea virtualiter contineatur. Ratio est, quam ibi insinuauimus: quia implicat rei absoluta donatio consummata, & perfecta cum dominio absoluto ex parte dantis. Ergo implicat absoluta donatio consummata, sine abdicatione domini ex parte dantis, & translatione illius in recipientem, aliqui dominium absolutum rei absolutæ, & consummate donatæ in dante persisteret simul cum dominio absoluto rei eiusdem ex parte recipientis absque repugnantiā quam in minori syllogismo primi asserabamus. Probatur autem hæc minor, ex iuris axiomate, quo illam probabamus controu. de Incarnat. d. de necess. Incarnatiōis ad satisfactionem pro mortali peccato de rigore iustitiæ: quia, si rei eiusdem dominium absolutum ex parte recipientis implicet cum dominio absoluto ex parte dantis circa rem eandem absolutæ, & consummate donatæ, non implicabit dominium in solidum rei eiusdem penes duos simul, vt patet: ergo implicat dominium rei absolute, & consummate donatæ ex parte recipientis, cum rei eiusdem absoluto dominio ex parte

dantis. Maior iuris axioma est: quod ad eius firmitatem satis esse deberet, si Recentiores, plusquam oporteat, licetque illius firmitatem subtilitatibus (nescio an subtilitatibus) tentare, imò & illud amouere fuissent aggressi: quos tamen loco citato de Incarnatiōe satis impugnauimus, ubi eorum subtilitatum paralogramas deteximus.

2. Probatur tamen ratione à priori ibidem data, & domini absoluti essentia, & statim definitione ex qua proxime Axioma illud iuris deductum est, atque immediate demonstratur: *Dominium rei absolutum, seu in solidum* (quod vocant Iurisperiti) est facultas utendi illa pro libito, & independenter ab alterius voluntate, & consensu in omnem eius usum absque iniuria alterius, siue, quin iuri alterius in aliquo rei illius usu derogetur. Atqui, si rei eiusdem dominium absolutum, seu in solidum penes duo simul esset, neuter pro libito, & independenter à voluntate, & consensu alterius posset absque eius iniuria, siue, quin eius derogaret iuri, re illa in omnem eius usum, imò & qualemcumque, vt: posset enim alter velle ex iure suo rei usu impossibili cum usu alterius re illa vi: equum v.g. quiescere, vel illo equitare, cum eodem equo equitare alter Dominus vellent: neut. ergo Dominus eiusdem rei simul esset. Definitionem hanc Petrus Puente Hurtado de Mendoza (primus duorum Dominorum in solidum rei eiusdem simul inuentor) vitiōsi circuli arguit, ne saltem inoffenso ad suæ conclusionis curreret cunctationem, eius tamen substantialem conceptum negare ausus non est: quod satis ad eius conclusionis confirmationem erit: ipse vero, & eius in ea sententia asseclæ, ac nonnulli sententiæ aduersæ, aliis, atque aliis quicquæ vocibus suas definitiones domini tradant, vt circuli vitium obiectum declinent, alij vero circuli calumniam multis à communi definitione propellunt, eoque grauissimæ de re controuersia magnam partem diuertunt, vt videre est in Arriaga d. 30. lect. 1. Sed, cum de re, & substantia domini conueniatur, nihil de eis curandum, sed concludendum ad rem præsentem argumento hoc. Implicat ratio dati absoluti, & accepti absque abdicatione domini ex parte dantis, & translatione illius in accipientem: alij implicat ex parte Dei dantis creaturæ domini in rem datam abdicatione, & translatio in creaturam recipientem: ergo implicat Dei ad creaturam vera ratio dati, & accepti: ac proinde iustitia commutatiua, quæ absque dato, & accepto proprie & absolute dictis esse non potest.

3. Argumento diluendo variè aduersarij definitionem domini absoluti, & in solidum explicare, ac distinguere tentant & inde ductum axioma iuris præfatum (non posse scilicet eiusdem rei dominium absolutum seu in solidum simul penes duos esse) vt absque abdicatione domini rei datæ ex parte Dei dantis & translatione in creaturam recipientem propriam dati, & accepti rationem, quare & iustitiam commutatiuam inter Deum, & rationales creaturas intercedere posse tueantur. Primò aiunt in Iurisperitiam, eiusque principia reuerentiores ex aduersariis, præfatum domini in solidum definitionem intelligi debere quoad illam particulam *absque iniuria, seu, quin derogetur iuri alterius in usu rei absque eius consensu; imò cum eius venientia de iure eius Ordinis, & æquali cum iure domini alterius absoluti, & in solidum rei illius; secus de iure ordinis Superioris excedentis, & excellentioris, seu eminentioris in rem eandem, quale est diuinum. Ex quo inferitur legitime, non posse dominium in solidum, & absolutum ordinis eiusdem penes duos esse simul. At verò dominium absolutum Ordinis eminentioris, & excellentioris in vno cum dominio Ordinis inferioris circa rem eandem in altero simul posse, imò & debere, consistere: & quidem definitio domini absoluti, & in solidum, indeque iuris axioma deductum de dominio gentium, & ciuili, quod æquale, eiusdemq; Ordinis in quouis homine cum dominio alterius fit solummodo sunt: quin de Dei dominio superiori cogitaretur: imò nec de dominio alto Regis, quæ supremus Dominus est, ac non, vt priuata persona Reipublica, comparato cum dominio basso priuatarum illius personarum: sed nec cogitari potuit: cum circa rem eandem in Deo, & in Principe absolutum*